

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku J. B.
przy uczestnictwie M. B.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 stycznia 2021 r.,
skargi kasacyjnej uczestniczki
od postanowienia Sądu Okręgowego w N.
z dnia 10 maja 2018 r., sygn. akt III Ca (...),

I. uchyla zaskarżone postanowienie w części zmieniającej postanowienie Sądu Rejonowego w Z. z dnia 9 października 2017 r., sygn. akt I Ns (...), w zakresie zasądzającym dopłatę (pkt 1 ppkt b) i w zakresie oddalającym apelację uczestniczki od rozstrzygnięcia o ustaleniu składu majątku wspólnego, sposobie podziału majątku wspólnego, kosztach postępowania (punkt 2) oraz w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego (punkt 3) i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w N. do ponownego rozpoznania,

II. odrzuca skargę kasacyjną w części zaskarżającej postanowienie o uwzględnieniu apelacji w zakresie ustalającym udziały w majątku wspólnym (punkt 1 ppkt a),

III. oddala skargę kasacyjną w części zaskarżającej postanowienie o oddaleniu apelacji uczestniczki od postanowienia Sądu Rejonowego w Z. z dnia 9 października 2017 r., sygn. akt I Ns (...), w zakresie ustalającym, które nieruchomości nie wchodzi w skład majątku wspólnego (punkt 2),

IV. pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postanowienie w sprawie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 października 2017 r. Sąd Rejonowy w Z. ustalił, że: (1) w skład majątku wspólnego wnioskodawcy J. B. i uczestniczki M. B. wchodzi: nakłady w postaci budynku mieszkalnego, częściowego ogrodzenia wraz z bramą wjazdową i bramką, szamba, chodniczków betonowych, murków oporowych oraz przyłączy na nieruchomości położonej przy ulicy A. 34 w Z., oznaczonej jako działka nr (...)/5 obręb 107, dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) o łącznej wartości 499 500 zł oraz samochód osobowy marki Skoda Felicia, rok produkcji 1996 o wartości 1 700 zł, (2) w skład majątku wspólnego nie wchodzi nieruchomość położona w Z., oznaczona jako działka nr (...) i nr (...) obręb 081, dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...), (3) oddalił wniosek uczestniczki o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, (4) przyznał na własność uczestniczce nakłady objęte pkt (1), a wnioskodawcy samochód, (5) zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 248 900 zł płatną w terminie sześciu miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami w wypadku opóźnienia tytułem dopłaty, (6) orzekł o kosztach postępowania.

Postanowieniem z dnia 10 maja 2018 r., wydanym po rozpoznaniu apelacji uczestniczki, Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zmienił powyższe postanowienie w części w ten sposób, że ustalił, iż udział uczestniczki w majątku wspólnym wynosi $\frac{3}{4}$, a wnioskodawcy $\frac{1}{4}$, obniżył kwotę zasądzoną tytułem dopłaty do 123 600 zł i rozłożył ją na dwie raty, pierwsza w kwocie 63 600 zł płatna do dnia 10 listopada

2018 r., druga w kwocie 60 000 zł płatna do dnia 10 maja 2019 r., obie z ustawowymi odsetkami w wypadku opóźnienia płatności, oddalił apelację w pozostałej części, rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego.

Z podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, uzupełnionej przez Sąd drugiej instancji wynika, że strony pozostawały w związku małżeńskim w okresie od dnia 29 kwietnia 1967 r. do dnia 3 listopada 2009 r. (data prawomocności wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 12 października 2009 r. orzekającego rozwód), przy czym od 1983 r. trwał stan faktycznej separacji. Uczestniczka otrzymała od rodziców nieruchomość położoną w Z. przy ulicy A., w 1976 r. uzyskała akt własności wydany na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych. Na terenie tej nieruchomości małżonkowie wybudowali, częściowo pracą własną, dom mieszkalny. Budowę zakończono w 1973 r. Źródłem finansowania były dochody własne, odszkodowanie za wywłaszczenie części nieruchomości, pomoc finansowa rodziców i dla obojga małżonków od matki wnioskodawcy w kwocie 40 000 zł (przed denominacją), dochód z likwidacji inwentarza gospodarstwa. Rodzina zamieszkała w budynku, pomieszczenia na piętrze przeznaczono do wynajęcia, w przyziemiu początkowo urządzono warsztat samochodowy. Działka została częściowo ogrodzona, wybudowano szambo, chodniczki betonowe, murki oraz przyłącza. Sąd drugiej instancji uzupełnił podstawę faktyczną o okoliczności mające znaczenie dla rozpoznania wniosku uczestniczki o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym. Stwierdził, że M. B. prawidłowo wykonywała obowiązki małżeńskie i rodzicielskie, urodziła i wychowywała troje dzieci, wykonywała pracę zawodową, prowadziła działalność związaną z wynajmem pokoi, ponadto pracowała w gospodarstwie rolnym. Od 1980 r. spoczywał na niej cały ciężar wychowywania dzieci i zabezpieczenia potrzeb rodziny. Wnioskodawca nadużywał alkoholu, wszczynał awantury, stosował przemoc, nietrzeźwy spowodował w 1977 r. wypadek komunikacyjny. W wyniku doznanych obrażeń otrzymał rentę inwalidzką grupy II, nadal dorywczo pracował w warsztacie samochodowym. W 1980 r. wnioskodawca wyjechał do Austrii, skąd przekazywał żonie jedynie słodycze i wełnę, nie interesował się budynkiem przy ul. A., ani nie pomagał ciężko chorej uczestniczce. W 1981 r. wyprowadził się z domu, a dwa lata później uczestniczka

dowiedziała się o jego związku z inną kobietą i dwojgu pozamałżeńskich dzieci. Sąd uznał, że dysproporcja wkładu małżonków w majątek wspólny uzasadnia ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym w proporcji 75:25 na korzyść uczestniczki. Umową darowizny z dnia 14 grudnia 1989 r. uczestniczka przekazała nieruchomość położoną przy ul. A. pełnoletniej córce A. B. (obecnie K.), następnie cały majątek, za wyjątkiem udziału w nieruchomości stanowiącej drogę, przekazała dzieciom stron. Uczestniczka i obdarowana córka od 1990 r. przebywają na stałe w USA. Sąd przyjął, że zbycie nieruchomości nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia o nakładach, gdyż darowizna została dokonana bez zgody wnioskodawcy. Wyceny wartości rynkowej nakładów dokonano według stanu na datę dokonania darowizny, nie różniącego się od stanu w chwili wyprowadzenia się wnioskodawcy. Sąd podkreślił, że żądanie rozliczenia nakładów nie uległo przedawnieniu, gdyż jego bieg należy liczyć od dnia uprawomocnienia się orzeczenia rozwodowego. Jako podstawę prawną rozliczenia nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty wskazał art. 45 k.r.o.

Uczestniczka złożyła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego wskazując, że zaskarża orzeczenie „w całości”. Dochodząc uchylecia postanowień Sądów obu instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Z. powołała obie podstawy kasacyjne. W ramach naruszenia prawa materialnego wskazała uchybienie art. 45 k.r.o. poprzez przyjęcie go jako podstawy rozliczeń zwrotu nakładów, zamiast rozstrzygnięcia o wierzytelności wobec osoby trzeciej w trybie procesowym oraz oddaleniu tego żądania wobec zużycia ich wartości dla zaspokojenia potrzeb rodziny. Naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233, art. 567 § 1, art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., upatruje skarżąca w rozpoznaniu i uwzględnieniu wniosku o rozliczenie nakładów na majątek osobisty uczestniczki, mimo że jest to możliwe tylko wówczas, gdy taki „obiekt podziału w sensie fizycznym jeszcze istnieje”, pominięciu faktów dokonania darowizny nieruchomości jednej z córek stron, zużycia przedmiotu, na który dokonano nakładów, w takim stopniu, że nie utrzymał się wzrost ich wartości z chwili ustania wspólności, pominięciu dokonania przez obdarowaną dalszych nakładów koniecznych „podtrzymujących substancję budowli”, przyjęciu istnienia roszczenia o zwrot równowartości nakładów zamiast wierzytelności wobec osoby trzeciej.

Sąd Najwyższy zważył:

W pierwszym rzędzie, wobec istotnych wątpliwości, ustalić należy zakres zaskarżenia. Skarga kasacyjna oznaczyła go jako postanowienie Sądu Okręgowego „w całości”. Wniosek skargi dotyczy wydania orzeczenia kasatoryjnego w odniesieniu do postanowień Sądów obu instancji. Wartość przedmiotu zaskarżenia (501 650 zł) w zasadzie odpowiada sumie wartości praw majątkowych uznanych przez Sąd Okręgowy za składniki majątku wspólnego (różnica 450 zł nie poddaje się kontroli), a nie udziału uczestniczki, pomija następstwa ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym oraz oddalenia apelacji uczestniczki w zakresie żądania objęcia podziałem innej nieruchomości położonej w Z.. Obie podstawy skargi kasacyjnej ograniczają się do kwestionowania uwzględnienia „nakładów” na nieruchomość położoną przy ulicy A. 34 w Z. jako składników majątku wspólnego i odpowiednio objęcia ich podziałem.

Rozważając dopuszczalność skargi kasacyjnej wskazać trzeba, że zgodnie z art. 519¹ § 2 k.p.c. w sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami skarga kasacyjna nie przysługuje, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych. Przyjmując kwotę dopłaty zasądzonej na rzecz wnioskodawcy (123 600 zł) skargę należałoby uznać za niedopuszczalną. Wobec tego, że uczestniczka w istocie kwestionuje zasadę zaliczenia do majątku wspólnego wierzytelności z tytułu nakładów w wysokości 499 500 zł uznać należy, że wartość przedmiotu zaskarżenia, jakkolwiek zaniżona, gdyż nie obejmuje wartości innej nieruchomości położonej w Z., przekracza kwotę wyznaczoną wskazanym przepisem. Niemniej skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w części uwzględniającej apelację uczestniczki co do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym (punkt 1 ppkt a postanowienia Sądu Okręgowego). Judykatura, po początkowych wątpliwościach, ostatecznie zgodnie przyjęła, że przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia jest pokrzywdzenie orzeczeniem, chyba że interes publiczny wymaga jego merytorycznego rozpoznania (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108, mająca moc zasady prawnej). Takie pokrzywdzenie (*gravamen*) zachodzi wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest obiektywnie, w sensie prawnym, dla

skarżącego niekorzystne, gdyż uwzględniając skutki związane z prawomocnością materialną nie uzyskał on takiej ochrony prawnej, którą zamierzał osiągnąć przez procesowo odpowiednie zachowanie w postępowaniu poprzedzającym wydanie orzeczenia. Tylko obiektywna potrzeba uzyskania ochrony prawnej (interesu prawnego) racjonalizuje możliwość korzystania ze środków zaskarżenia i nie narusza ich istoty. W okolicznościach sprawy brak podstaw do przyjęcia, że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej uczestniczki odnoszącej się do rozliczeń majątkowych związanych z ustaniem ustroju wspólności majątkowej. Konsekwentnie skarga w tej części podlega odrzuceniu (art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Odnosząc się do skargi kasacyjnej w części oddalającej apelację uczestniczki od postanowienia Sądu I instancji ustalającego, że w skład majątku wspólnego nie wchodzi nieruchomość położona w Z., oznaczona jako działka nr (...) i nr (...) obręb 081, dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...), wskazać należy, że pomija ona wskazane rozstrzygnięcie w podstawach oraz uzasadnieniu skargi. Orzeczenie odnoszące się do tej kwestii ma charakter samodzielny i nie jest objęte zasadą kompleksowości rozstrzygnięcia. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa kognicja Sądu Najwyższego nie obejmuje poszukiwania podstawy kasacyjnej nie oznaczonej wprost w skardze, gdyż do skarżącego należy wytyczenie kierunku i przedmiotu kontroli kasacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1997 r., II CKN 13/97, OSNC 1997, nr 8, poz. 114, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2005r., V CK 847/04). Skarga w tej części podlega zatem oddaleniu wprost (art. 398¹⁴ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Skarga kasacyjna w pozostałej części zasługuje na uwzględnienie wobec trafego podniesienia zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Jak wielokrotnie wyjaśniano sporządzenie uzasadnienia nie odpowiadającego wymaganiom, jakie stawia wymieniony przepis, może wyjątkowo wypełniać podstawę kasacyjną przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Ma to miejsce wówczas, gdy wskutek uchybienia wymaganiom określającym zasady motywowania orzeczeń nie poddaje się ono kontroli kasacyjnej, w szczególności gdy uzasadnienie nie ma wszystkich koniecznych elementów,

bądź zawiera takie braki, które ją uniemożliwiają (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 83, z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000, nr 5, poz. 100 oraz nie publikowane z dnia 9 marca 2006 r., I CSK 147/05, z dnia 16 stycznia 2006 r., V CK 405/04, z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, z dnia 21 marca 2007 r., I CSK 458/06). Zastosowanie przepisów prawa materialnego do niedostatecznie ustalonego przez Sąd drugiej instancji stanu faktycznego lub w przypadku, gdy wyrok sądu drugiej instancji nie zawiera ustaleń faktycznych odnoszących się do przesłanek stosowanej normy prawa materialnego, oznacza wadliwą subsumcję, braki w tym zakresie uzasadniają kasacyjną podstawę naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000, nr 5, poz. 100 oraz nie publikowane wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 września 2012 r., IV CSK 76/12, z dnia 18 stycznia 2012 r., II PK117/11, z dnia 18 września 1997 r., I CKN 229/97, z dnia 26 maja 1998 r., III CRN 516/97, z dnia 2 grudnia 1999 r., I CKN 954/98, z dnia 13 czerwca 2000 r., V CKN 69/00, z dnia 28 lutego 2002 r., III CKN 547/00, z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, z dnia 18 października 2018 r., IV CSK 348/17). Sytuacja tak zachodzi w rozpoznawanej sprawie. Motywy postanowienia Sądu Okręgowego są niejasne, niespójne i pozostają w sprzeczności z treścią samego rozstrzygnięcia. Z jednej strony wskazano, że wnioskodawca zrezygnował ostatecznie ze swoich praw do majątku wspólnego, zbytego bez jego zgody na rzecz córki stron, co "oznacza, że roszczenie wnioskodawcy ma w istocie charakter odszkodowawczy" (str. 16), z drugiej, że nakłady czynione były na majątek osobisty (wówczas odrębny) uczestniczki w okresie przed uzyskaniem tytułu prawnego potwierdzonego aktem własności ziemi albo na majątek wspólny (str. 19 i 20). Sąd podkreślił przy tym, że związany jest zakresem żądania rozliczenia i podziału majątku wspólnego, zgłoszonego przez wnioskodawcę. Sąd drugiej instancji nie zakwestionował treści rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego o „przyznaniu na wyłączną własność uczestniczki nakładów na nieruchomości” i uchylił się od wskazania podstawy materialno-prawnej orzeczenia w tej części. Orzeczenie w zakresie oddalającym apelację uczestniczki od rozstrzygnięcia

o ustaleniu składu majątku wspólnego, sposobie podziału majątku wspólnego i zasądzeniu opłaty uchyla się zatem kontroli kasacyjnej.

Nie przesądzając wyniku dalszego postępowania przypomnieć należy, że zgodnie z ogólną regułą postępowań działowych rozliczenie musi mieć charakter kompleksowy, a na sądzie spoczywa obowiązek ustalenia aktualnej w dacie podziału wartości wszystkich składników majątku wspólnego, gdyż tylko wówczas możliwe jest ustalenie prawidłowej wysokości spłaty lub dopłaty. Wybiórcze przeszacowanie wartości części z nich jest sprzeczne z celem postępowania o podział majątku wspólnego, które ma doprowadzić do kompleksowego rozliczenia byłych małżonków. Oddalona część apelacji wnioskodawczyni dotyczyła także rozstrzygnięcia o składniku w postaci samochodu, który będzie nadal przedmiotem podziału, niezależnie od tego, że skoro skarga kasacyjna nie zawiera żadnych twierdzeń i zarzutów dotyczących go uznać należy, iż uwzględnienie go w podziale i przyznanie wnioskodawcy nie jest sporne. Zgodnie z art. 567 § 3 w zw. z art. 684 k.p.c. Sąd ustala skład i wartość majątku ulegającego podziałowi. Judykatura zgodnie przyjmuje, że skład majątku wspólnego ustala się według chwili ustania tej wspólności, a jego wartość według stanu majątku oraz cen w chwili dokonywania podziału (por. uchwała Całej Izby Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1969 r., III CZP 12/69, OSNCP 1970, nr 3, poz. 39, uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1974 r., III CZP 58/74, OSNCP 1975, nr 6, poz. 90, z dnia 19 maja 1989 r., III CZP 52/89, OSNC 1990, nr 4-5, poz. 60, z dnia 7 kwietnia 1994 r., III CZP 41/94, Biul. SN 1994, nr 5, poz. 22, z dnia 23 lutego 2018 r., III CZP 103/17, OSNC 2019, nr 2, poz. 13). Z zasady aktualności orzekania (art. 316 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) wynika, że przedmiotem podziału jest majątek istniejący i w stanie aktualnym na chwilę podziału, którego wartość wyznacza zakres i podstawę rozliczeń. Jakkolwiek punktem wyjścia jest skład majątku wspólnego w chwili ustania wspólności, to wszelkie zmiany stanu składników, jakie zaszły między tą chwilą a chwilą działu, związane z ich zużyciem, ze wzrostem lub spadkiem wartości na skutek dokonanych nakładów bądź sytuacji rynkowej, pociągające za sobą skutki majątkowe w postaci różnicy wartości mogą być rozliczane i odpowiednio wyrównywane dopiero w postaci spłat lub dopłat (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2018 r., III CZP 103/17, OSNC

2019, nr 2, poz. 13). Nakłady z majątku wspólnego na majątek osobisty uwzględniane są przy podziale z urzędu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2008 r., III CZP 148/07, OSNC 2009, nr 2, poz. 23). Wskazana zasada orzekania nie dotyczy dodatkowych rozliczeń stron z tytułu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, wydatków, pożytków i odszkodowań co do których strony muszą zgłosić wprost żądanie procesowe (art. 45 k.r.o., art. 567 § 1 i 3 w zw. z art. 686 i art. 688 w zw. z art. 618 § 1 k.p.c.). Związanie dotyczy tylko żądania i jego zakresu, ale nie podstawy prawnej, jej wybór należy do Sądu orzekającego. Przypomnieć jedynie należy dotychczasowy dorobek judykatury dotyczący wskazanych kwestii. Co do zasady przyjęto, że zbycie przez jednego z małżonków bez zgody drugiego, po ustaniu wspólności ustawowej, udziału w składniku majątkowym który był objęty taką wspólnością jest bezskuteczne o tyle, o ile narusza uprawnienia drugiego małżonka wynikające z przepisów o podziale majątku wspólnego. O bezskuteczności tej rozstrzyga sąd w postępowaniu o podział majątku wspólnego (por. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 15 października 1962 r., I CO 22/62, OSN 1964, nr 1, poz. 2, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1993 r., III CZP 95/93, OSNC 1994, nr 2, poz. 30). W wypadku niezgłoszenia takiego żądania i ograniczenia się do dochodzenia rozliczeń pieniężnych z tytułu nieuzasadnionego wyzbycia się przez jednego małżonków, w trakcie trwania wspólności majątkowej, składnika majątku wspólnego sąd poprzestaje na ustaleniu faktu wyrządzenia i wysokości szkody oraz rozstrzyga o odszkodowaniu, traktując je analogicznie jak żądanie zwrotu wydatków z majątku wspólnego na majątek osobisty, oparte na art. 567 § 1 k.p.c. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 1958 r., I CR /58, OSNCK 1959, nr 2, poz. 59). Uprawnieniem poszkodowanego, wykorzystanym przez wnioskodawcę w obecnym postępowaniu, jest ograniczenie żądania do wyrównania takiej szkody w części. Kwota obejmująca odszkodowanie jest uwzględniana w ramach udziału w majątku wspólnym przysługującego małżonkowi, który dokonał rozporządzenia i odpowiednio rozliczana (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2009 r., V CSK 485/08, niepubl.). Dopuszczalne jest objęcie podziałem majątku wspólnego wierzytelności z tytułu nakładów na rzeczy należące w okresie trwania wspólności do osoby

trzeciej, gdyż stanowią one prawa majątkowe podlegające rozliczeniu (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1970 r., III CZP 18/70, OSNC 1971, nr 2, poz. 18, z dnia 19 grudnia 1973 r., III CZP 65/73, OSNC 1974, nr 10, poz. 164, z dnia 11 maja 1978 r., III CZP 103/77, OSNC 1979, nr 1-2, poz. 4). W wypadku sporu co do zasady i wysokości takich nakładów dopuszczalne jest określenie ułamkowych udziałów w nakładach, bez określenia wysokości wierzytelności przysługującej wobec osoby trzeciej, oraz przyznanie jej jednemu bądź obojgu małżonkom (por. cyt. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1973 r., III CZP 65/73, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011 r., V CZ 121/10, OSNC-ZD 2012, nr 1, poz. 20). Jeżeli rozliczenie takie zostanie pominięte przy podziale majątku wspólnego małżonkowie uprawnieni są do samodzielnego dochodzenia wierzytelności od dłużnika w odpowiedniej części (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1987 r., III CZP 3/87, OSNC 1988, nr 2-3, poz. 34). Wyraźnie podkreślić jednak należy że, zgodnie z zasadą konfuzji, nie podlegają uwzględnieniu przy podziale nakłady z majątku wspólnego poczynione na inny składnik tego majątku. Oczywiście nieprawidłowe było rozstrzygnięcie o przyznaniu „prawa własności nakładów” poczynionych na nieruchomości stanowiącej, po zbyciu przez jednego z małżonków, własność osoby trzeciej. Stanowią one bowiem część składową nieruchomości i nie mogą być odrębnym przedmiotem własności (art. 47 k.c.).

W tym stanie rzeczy skarga kasacyjna w części dotyczącej postanowienia reformatoryjnego o zasądzeniu dopłaty oraz oddalenia apelacji uczestniczki od rozstrzygnięcia o ustaleniu składu majątku wspólnego, sposobie podziału majątku wspólnego i odpowiednio o kosztach postępowania w obu instancjach jest uzasadniona w stopniu skutkującym koniecznością wydania orzeczenia kasacyjnego (art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono w oparciu o art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

